

ՄԻՌԹԻՒՆ

ՕՌԿԱՆ ՄԻՌԹԵԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԻ

ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բ. ՏԱՐԻ

1898 ԱՊՐԻԼ ԱԹԵՆՔ

Թի 21

ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԲ

Միութեան գաղափարակից ընկերներու կողմէ հետզհետե մեզ կը հաճին արդար բողոքի ձայներ՝ թէ «Միւթիւն» երբ օգին մէջ միութիւն միութիւն պիտի գոչենք. արդեօք ժամանակը չհասա՞ւ գործնականին մէջ մտնելու: Այս հարցումները մեզ կը հարկադրեն հրապարակաւ պարզել Միութեան կանոններու այն որոշումը, զոր ընտրած են իրենց նպատակին հասնելու յարմար ու գործնական միակ միջոցը:

Վեց ամսէ ի վեր շարունակ խմբագրութեան տեղացած գրութիւնները սոյն առաջարկուեցող ընկերը կը պնդեն գործադրութիւնը: Բնականաբար մենք չենք կարող լուսն և անտարբեր ճանաչել այս ամենակարեւոր խնդրին անդէպ: Սխալագործութիւնն իր նուիրական պարտականութիւնը խոցի մօտը կատարելու համար, անընդհատ կը շարունակէ իր յարաբերութիւնը միութեան համակիր զարգացած դասին հետ: անոնց ներկայացնելով ժողովրդի մեծամասնութեան առաջարկը, նորա յուսովը մեզ կը պատասխանեն. «Տակաւին սպասելիքներ ունինք. մենք անոյս չենք միութեան յաջողութեան մասին. երբ վերջնապէս համոզուինք որ ժողովրդին արդար պահանջին գոհացում չպիտի տրուի, այն ատեն կը գիտենք վերջնական միջոցները»:

Ահա թէ ինչ է ժողովրդի առաջարկութիւնը «Հիմնական-Միութիւն» մը յաջողցնելու համար: Համառոտակի պարզենք.

«Նկատելով որ, կուսակցութեան վարչները անգրգռելի կը մնան Միութեան ձայնին յամառաբար շարունակելով իրենց կուսակցացապաշտպան դրութիւնը, չեն լսել հրահատակ ժողովրդի թախանձանքներուն ու կը շարունակեն չարքիւնել «Հայութիւնը, մենք յեղափոխական և ռոջ-յեղափոխական Հայերն ենք» շարկները միութիւնը յաջողցնելու համար հետեւեալ միջոցին դիմել:

Այն ամեն տեղերը ուր որ կը գտնուին Միութեան գաղափարի համակիրներ, իրենց բնականաբար ու մէջ «Միութիւնը յաջողցնող ընկերութիւններ կազմելով հաստատեն «առժամանակեալ վարչութիւններ որ ունենան իրենց մասնաւոր կիներն ու զանազանութիւնը: Ընկերութեան ամէն մէկ անդամը պարտաւոր լինի շարքա-թական վճարք մը ընել իր կարողութեան չափ. փոխարէնը ստանալով՝ կ'ընենալ ստացադրեր: Հաւաքուած դրքաւորները պէտք է մնան վարչութեանը տնտեսականութեան տակ, ոչ մի կուսակցութեան, թերթի և անձնաւորութեան կ'ուտ մը չտալու պայմանով: Երկրի մը ամեն մէկ քաղաքին մէջ կազմուած ընկերութիւնները պէտք է իրարու հետ շարունակ յարաբերութիւն և ազատ կարած իրենց փոխանակութիւն ունենան, ընթացիկականներով ժողովրդի մէջ ընդհանրացնեն Միութեան դա-գափարը և զրուցանեն հասարակութիւնը որ առժամայէն դադրեցընէ իր նիւթական նպատակները անխորիւ և բացարձակապէս ամեն մէկ կուսակցութեան, մինչև որ

«միաձայն հաւանութեամբ որոշում մը տրուի: «Ընկերութիւնները իրենց պաշտօնական յայտարարութիւններն ու «այլ հրատարակելի գրութիւնները կարող են «Միութիւն»ի միջոցաւ հրատարակել. առանց ամենաշնչին վճարումի կամ նուէրի: Օտար երկրներու մէջ կազմուած ընկերութեանց իրարու հետ յարաբերութեան հաստատելու դիւրութեան համար իրենց հասցէները հաղորդեն «Միութիւն»ի, որը՝ միջնորդի գերը պիտի ունենայ առժամայէն ընկերութեանց միջև: Ամեն մէկ ընկերութիւն իր անկախութիւնն ու ուժը պահպանելով հանդերձ՝ նոր կուսակցութեան ծնունդ տալէ ըզգուշանալու է»:

Ժողովրդին այս արդար և իրաւացի առաջարկներուն դէմ ո՛ր և է առարկութիւն և խոչընդոտող չենք տեսնել: Մենք անկեղծապէս և լրջօրէն համոզուած լինելով այս առաջարկին իրաւացի ըլլալուն կը պատասխանենք Ո՛ր:

Որովհետեւ երբ կը տեսնենք որ մեր Յեղ. վարչները իրարու դէմ մը-դած անվերջ կռիւներէ չլողանա՞ծ ու չձանձրացած՝ դեռ կը ձգնեն շարունակել իրենց «եսաւեք» ու «իստա-մու» ուղղութիւնը, որը արդարեւ և մահացու հարուած տուաւ Հայութեան զլխուն: Արդեօք դեռ ժամանակը չհասած որ աղբին անել դուրսէն վերջ տրուի և Յեղափոխական Բանակը մէկ ուղղութեամբ ու մէկ ծրագրով շարունակէ իր յառաջադրումը: Ու այն օրը երբ Միութեան արքայազն բանակը կազմուած լինի, եթեպայիտ կապուտակներուն մէջ պիտի տեսնենք Ազատութեան Աւետարներ հրատարակը, որ իր երկարատեւ արվ պիտի գայ բանալ Ազգին Ազատութեան յուսով դռները: Լուսն, յամառել և անտարբեր մնալ ժողովրդի կամքին առջև միթէ աղ-գասպանութիւն չէ՞:

Այն օրը երբ կուսակցութիւնները ինքզինքնին զրկուած տեսնեն ժողովրդին աջակցութենէն, միթէ՞ կարող պիտի ըլլան պահպանել իրենց գոյութիւնը. ոչ ապաքէն ժողովուրդն է որ կուտայ իր արեւն ու դրամը. միթէ՞ առանց ժողովրդի կարելի է յեղափոխութիւն ընել, ինչո՞վ և ո՞րու համար:

Մենք ի բոլոր սրտէ և ամենայն համարձակութեամբ կը գոչենք թէ ժողովրդին պահանջը արդար և իրաւացի է. վասնզի նա խորապէս համոզուած է որ իր կեանքը, գոյութիւնը և ապագայ ազատութիւնը կախում ունի «Հիմնական-Միութենէ» մը, որ առանց անոր Յեղափոխական ամէն շարժում կամ գործողութիւն փրկարար արդիւնք մը չունենալէ զատ նորանոր թշուառութեանց ու աղետներու ծնունդ կուտայ:

Ինչպէս ըսինք՝ անտարբերութեան շարունակութիւնը կրնայ արդարեւ հետեւանքներ ունենալ, որոնց միակ պատասխանատուն Յեղ. ներկայ վարչները պիտի նկատուին. . . ուրովհետեւ ժողովուրդը այլևս անկարող է տոկոշ ներկայ աշխարհ ու քայքայեալ վիճակին, իր արտին մէջ կուտակուած զայրութիւնը չէ կարելի դրս-պել և օր մը թերեւս—որ հեռու չէ—հրաբորբոք դուրս պիտի տային հիմ-

նա յատակ կ'ըմանելով ու օդը հանելով՝ ետակը-փառամովին ձգտումնե-րը: Ու հզօրապէս պիտի յաղթանակէ գաղափարի այս ճշմարիտ հոսանքը առանց դուր ու դադարի յառաջ ընթանալով, կոշմարի (խըպըլի) մը պէս պիտի երեւին անցած 9-10 տարիներու մէջ կատարուած յեղափոխական շարժումներն ու գործերը, այն օրուան հսկայ գործողութեանց քով:

Դաշնակցութեան վարչները Յեղափոխական գործին գորաւոր մը-դում մը տալու և ժողովրդին սիրելի դառնալու համար միթէ՞ չեն կարող սա հետեւեալ պարզ և դիւրին միջոցը ընտրել: Այսինքն կուսակցութեան այժմեան ծրագրին ինչ ինչ կէտերը բարեփոխելով՝ զայն իսկապէս զուտ և Ազգային շահերու համապատասխանող գրութեան վերածեն և ժողովուրդի առաջարկած մի քանի նշանաւոր ու վստահելի անձնաւորութիւններ իրենց մէջ ընդունին: Յայն-ժամ մենք ալ պիտի ջանանք զօրացնել այդ կուսակցութիւնը հետեւելով իր ուղղութեան և տապալել ջանալով միւս անհնաւ կուսակցութիւնները, մի խմբում և մի մարմին ունենալու համար:

Մեզ հասած տեղեկութեանց նա-յելով նորակազմ Հնչ. կեդր. մարմինը կազմող անդամները հետզհետէ ե-գիպտոս կը հասնին, ուր Միութեան գործին առթիւ ժողով պիտի գու-մարեն: Այս առթիւ պ. Սըլազեան Կիպրոսէ և պ. Տաւաթեան Լոն-տոնէ հոն հասած են: Յուսանք ու սպասենք յաջող կարգադրութեան մը ելքին, որուն անձկանք կը փա-վաքենք. որովհետեւ այս ժողովի որոշումով պիտի հաստատուի թէ իրօք նորակազմ վարչութիւնը Միութեան համար անկեղծ աշխատող է թէ ոչ:

Ուրեմն, կը սիրենք յուսալ և սպասել անհնաւ համար թէ Միութեան ձայ-նին արձագանք տուող և անոր անդ-րանիկ դրօշակակիրը հանդիսանալու փառքը վայելող ո՞ր կուսակցութիւնը պիտի լինի:

Դաշնակցական շատ մը ընկերներ մեզ գիտնելով՝ կը խնդրեն մեր ունե-ցած տեղեկութիւնները պ. Ա. Արփի-արեանի անձին վրայ: Դաշնակցա-կան ընկերներու փափաքած մասնա-մասնութիւնները մեզ անմասն են: Պ. Ա. Արփիարեանը՝ ծանօթ է մեզ Կ. Պոլսէն իրը հանրածանօթ հրա-պարակագիր և Ազգ. գործերու օգ-տակար հանդիսացող անձնաւորու-թիւն, իր ունեցած բազմադիմի կե-նաց մէջ չենք կասկածած ընաւ իր վրայ. նա անկեղծօրէն միշտ ունեցած է Ազգին օգտակար հանդիսանալու ձգտումը. չէ կարելի ուրանալ իր բարեմասնութիւնները: Այսու ամե-նայնիւ քանի որ Դաշնակցութեան վարչներէն ոմանք անոր անձին վը-րայ կասկած կը յայտնեն և անոր կը վերագրեն «Միութեան անյաջողու-թիւնը». մենք հրապարակաւ կը խնդ-րենք յաղթելի հրապարակապէս, որ հաճի իր հրաժարականը տալ Հնչակ-կան կեդրոնի՝ անգամակցութեանէն. քանի որ անմասնապէս կարող է Ազգին օգտակար ըլլալ:

ՔԱՆԻ ՍԸ ԽՕՍԷ

ՀԱՅ ՅԵՂ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՆՈՆՑ ԱՆՅԱԶՈՂՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂԱՔԱՐԸ

Ո՛վ ձեզ Պետեր, Նկատելով որ, ճշմարիտ Հայրե-նասէր մը դերը բաղադրակրթութեան ընկն հանելու տքնութեամբ արեւ-քառ'նք թափեցիք, և այն տագնա-պալից պարագային մէջ ձախողու-ածով երբեմն ահաբեկիչ մահը հոռո-տալով, զանի սարսուղի դառաք, անոր համար ձեզմէ ոմանք Լոնտոն, ոմանք Բարիդ, ոմանք Ժնէվ և ոմանք այլ և այլ ազատ երկիրներ խուճապեցիք, որպէսզի ձեր հայրենասէր հրահանգ-ներով անմեղութեամբ և քաջու-թեամբ մեռնող մեր սուրբ նահատա-կաց գրկած սեւ հողը չողջուենք:

Այս ալ քիչ քաջութիւն, քիչ գո-հորութիւն և քիչ հեռատեսութիւն չէր. վասնզի հարկ անհրաժեշտ էր որ, դուք ապրէիք, որ ի հարկին ձեր իմաստուն հրահանգներով հետզհե-տէ մեր անձնուրաց նախատակաց ար-բարջ բանակը ստուարացնէք և մեր խաւարամած Հայրենիքը, վերին՝ լու-սաւորայ աշխարհը փոխադրէք:

Ինչ փրկարար վերափոխութիւն: Այս գրկարար անուրանալի է թէ, այս պիտի ըլլայ մեր յաւիտե-նախա՛ր փրկութիւնն ու ձեր երեւա-կայական փառքը:

Արդ, այսպիսի ռազմագիտական կորստութիւն յորինել և այսչափ ահեղ պատարասութիւններ կարգադրել ե-տեւ՝ գիտեմ, շատ ցաւալի է տեսնել որ ապրիստ և տղէ ժողովուրդը սկսաւ բամբասել ձեզի, որովհետեւ դուք աշխարհական արձք մը առնե-լու համար չէր որ գերեզմանաց դէմ պատերազմ հրատարակեցիք և բազ-մաթիւ հայ գիտնիկներ վրայ կո-րստեան սեւամած յաղթանակը պար-ցեցիք: Այլ Հայրենիքն որդեգրելով հո-գածութեամբ զանոնք միանգամ ընդ միշտ փրկել ուզեցիք: Ուստի՝ Գրիս-տոսի նման պէտք է եղած նախա-տիքներն առ ոչինչ համարել և համ-բերատար ներդրումութեամբ ըսել. «Հայր, թող զոցալ որ չէ գիտեն զինչ գործեն», և արդ սրեւ ճշմարտութիւնն ալ այս է. եթէ ձեր մտքն անցնի թէ,—Գրիստոս գերմարդկային էր և հանդերձալ Փրկիչ աշխարհի.— ինչ միտք պահեմ, իոյճի ամենայն հան-դարտութեամբ իմ ալ մտքն կ'անցնի թէ՛ քիչ տարբերութիւն կայ ձեր և Գրիստոսի մէջտեղ. եթէ նա գերմարդ-կային էր, հարկադրուած եմ ըսելու որ,—դուք ալ գերմարդկային եղաք:

Եթէ նա փրկութեան պաշտօնով աշխարհ եկաւ, չէ՞ մի որ դուք ալ նոյն պաշտօնով Հայոց զրկուեցաք զանոնք խմբովին Գործընթաց հանելու համար: Եթէ, նա խաչուեցաւ, մե-ռաւ ու թաղուեցաւ, ոչ ապաքէն դուք ալ մահուան սապարէզին մէջ քանի մը հարիւր հազար զոհ տալով, մահուան առաջին՝ մրցանակը ստա-ցաք: Եթէ նա աշխարհէս երկիրը վե-րացաք, բացարձ. ճշմարտութիւն մ'է թէ, դուք ալ ճանկատուեցիք փու-թապէս եւրոպական ազատ երկիրնե-րը վերացաք: Եթէ նա յետ մահու կենդանի մնաց, դուք մեր բազմա-թիւ մեռնողներէն ետքը կենդանի մնացիք և կարծեմ այժմ շատ հան-գիստ էք:

Ուրեմն ո՛վ ինչ կ'ուզէ, թող ըսէ. իմ համոզումս այս է թէ, ձեր խելքը որչափ որ կրցաւ առաջնորդել և ձեր սիրտը որչափ որ թեւադրեց գործել, նոյնը ըրէք:

Իրաւ է թէ ուզեցիք ձեր նպա-տակին հասնիլ, բայց չհասաք. սա-կայն անհերք է թէ այս տխուր պա-րագրային մէջ բոլոր յանցանքը նպա-տակինն է, որ ցվելով յամառեցաւ, կեցաւ ու յառաջ չգնաց:

Ուրեմն, այս ուղիղ տեսութեամբ քանի որ արդար էք. ալ հարկ չէ յուզուիլ. վասնզի ձեր հայրը արեւու

պէս պայծառ է. եթէ որ յայտնած ճշմարտութեան վրայ կը թերահա-ւատի, ահաւասիկ այն հաշոյն հա-մագումարը, զոր գրած ատենս մառ-նեցաւ բաւական դողդաղցին: Դուք նմանցաք այն ժրջան գործաւո-րին, որ օրակա՛ն վատակէն տնտե-սելով՝ կը մտադրէ յաւելեալ գումար մը ունենալ իր մէկ նպատակի իրակա-նացմանը համար. սակայն մինչ իրե-կուն կ'ախառի և օրական 20 դրուչ կ'առնէ, որոյ 5ը կ'ուտէ և 15ը կը պահէ, գովիկի դրութիւն: Բայց որով-հետեւ քանի մը օր դժբախտաբար ան-գործ կը մնայ, կը պարտաւորի այն յաւելեալ 15 դրուչն ալ ուտել. ցա-ւալի՛ իրողութիւն:

Այսպէս միջոց միջոց յաւելալ գումարը ուտելու հարկադրեալ, տա-րիներ կ'ախառի ու չկրնար երեւա-կայած գումարը ձեռք բերել և ուր էք նէ հոն կը մնայ, մեծ դժբախ-տութիւն:

Դուք ալ ճիշդ այսպէս եղաք. վա-սնդի ենթագրեցիք որ բանի կամ յօ-ծարակամ պահանջներէ 300 սոկի դո-յացաւ, և որովհետեւ Յեղ. մեծ գոր-ծին չբաւարի, կ'սպասէք որ հետա-զհետէ մեծ գումարներ հասնին. որ-պէսզի մեծ գործին ձեռնարկէք, այս սպասելու միջոցին ի հարկին անթի չկեցուիր, մինչ այս, մինչ այն, յա-ւօք սրտի կը տեսնաք որ այն 300 բա-րեկիշակաւ սոկիները հողեւոր ձա-խուց ձեռքէն առ Աստուած փոխուած են: Այս գրաւման ծնունդն ու մա-հը օր ըստ օրէական հաշոյթներն սպառելով, ժողովրդեան ի փրկու-թիւն Հայրենեաց տուած գումարնե-րու հաւաքական մեծագույն քանա-կութիւնը կը թողուէ այնպէս, որպէս թէ չէր: Սակայն պէտք է գիտնալ որ, ասոր մեղապարտ պատճառը այն եղաւ որ միանգամէն գոնէ 20,000 սոկի ամբողջապէս չեկաւ որ, մեծ, հիմնական և տոկոսն յատակագիծ մը գործադրէիք և բոլոր աշխարհ տես-նար թէ՛ ինչ հրաքներ չեն կրնար ընել մեր այս Յեղ. Պետերը, որ լաւ գիտեն կայսերն կայսեր՝ և Աստու-ծոյն Աստուծոյ տալ: Ծնւթարտութիւն մը, որուն վրայ թերահաւատիքը դա-տապարտելի անհաւատութիւն է:

Արդ՝ ըստ ուրում այս է ճշմար-տութիւնը, ոչ որ իրաւունք չունի ձեզ բամբասելու. գիտնալով որ այսօրի-նակ անկանոն հանգամանակութեան մէջ ուտելի, հաղորդէ և քաղաքագիտա-կան չըմանակներու մէջ ստիպողաբար մտնել ելլելի դատ ուրիշ բան չէիք կրնար ընել: Սակէ գտաւ ուտելը իր բարերար արդիւնքը ունեցաւ, այն է ձեր հայատուն գրօշակին տակ դու-նուած գաւառիկներու չափ անմեղ, ու առիւծներու նման անվիւհիւ Հայ զինուորներն ալ ձեր սեղանին վըր-ջաբերելուն կէս կարող կէս անթի կերակրեցան. ուստի չըլլայ որ կարգ մը նոսրանձորակներու իտքին ականջ կայսերով, վրայից ու լքանիք: Այս ծանրակշիւ իրողութեան մէջ, եթէ այլք չհաւատան, անբռնաբար ի-րաւունք ունինք հաւատարմութե-դուք արդար էք:—Հանգի այն ան-յաջող պարագային մէջ ձեր սեղը ո՛վ որ ալ ըլլայ, չէր կրնար անթի կե-նալ, իր հագուստին, հանդերձին և հարկ եղած պատուաբեր ցոյցերու հա-ղիւ բառը գրամներովը չէր կրնար պարտութեան քաջապանք Սասունի չոր հաց, և արիարանց Զէյթունի գոնէ լոկ աղ զրկել: Իրաւ Սասուն ջարդուկոտոր ջնջուեցաւ, (փառք և անմահութիւն իրենց պաշտելի իրա-տակին չճմարեցաւ, այսու ամենայ-նիւ ինչ կրնայիք ընել, Յեղափոխու-թիւնը՝ զոր փորձով ցոյցեցիք թէ շատ լաւ ըմբռնած էք, պայպէս կը պա-հանջէր և այսպէս եղաւ: Ինչ փոյճի՛ Այո՛, անտանելի պատահարներ պաշարեցին զձեզ, և ձեզմով բոլոր

Մերեկի ազգային շինքը ու չայ անունը չենք կրեր, որ մինակ սրտերնուս մէջ պահելով ազգասիրութիւնը գործով չենք ուզեր ընդէ. Հայութեան օգտակար հանգիստնայ Հայութիւնը՝ նեղ, չափ անոյճ մը կ'անցնէ. ու մենք լոկ հանգիստնուս դարձած չենք օգնել անոր որ կարենայ շուտ ու անվտանգ անցնել այդ ճամբն. Ի սէր ազգութեան, միանանք եղբայրք, մէկ սիրտ մէկ հոգի նոր ոգւով ոչնչորոնք աշխատենք մեր տառապող եղբայրներուն համար: Ուրեմն Սօֆիայի պատ. խորհրդին կը թողու՞մ այս գործի կարգադրութիւնը: Ինչպէս որ եկեղեցին ու դպրոցը կարգադրեցին:

Ձի դանանք յաջողութիւն Ազգին համար:

ՍՕՖԻԱ, 22 փետր.

«Միութիւն» թերթը նոր լոյս տեսած ատեն, ամէն ինչ անհատ որ կը կարդայ դայն, գաղափարի ու նպատակի իրականացման առաջնորդող միակ միջոցը կը համարէր դայն:

Տեղադրու ազգայիններն ալ ամէն կողմէն կը փափարէին «Միութիւն» թերթին համար գործել, որը՝ կուսակցութեանց մէջ իր կաշառարար միջնորդ ներկայանալով՝ անոնց մէջ պիտի գոյացնէր միացման շարժապարհ: Դրանք էր նպատակը և յաջողութիւնը փափարէին: Ձի մտնում ըսել որ ան աւանդներ «Միութիւն» թերթին համար: Գործիւնք ձի էր. եւ ինչպէս ընթացիկ սովորութիւն է դարձել մեր Հայոց մէջ որ թերթերու բաժանորդ գրուելէ յետոյ կը գովազատուին վճարել ինքնուրու բաժանորդները:

Այժմ որ Միութեան գաղափարը արձագանք գտած է ամէն Հայրիւր պոռն մէջ, և իրականացումը մտաւալու է, մեր հայրենասէր բաժանորդներու մեծամասնութիւնը կը դիմում կամակէն վճարել, առանց խորհուրդի գործին յաջողութեան արգելք կը լինին խմբագրութեան բնուր ծանուցանելով:

Մերեկի Հայրենասիրներ, գնահատենք այն թերթերը, որոնք ազատութեան գործին կը սատարեն: Միութեան իրադրութեան համար փութանք ի գործ դնել ինչ որ կարելի է. մենք՝ ժողովուրդս ջանանք միացնել կուսակցութեանց մէջ ամէն ինչ, որ չի կարողանալ իրենց հոգով ոչ ինչը կը փրկուի և ոչ ալ նպատակաւոր արդիւնք մը առաջ կուգայ:

Ուրեմն գործենք միութեանը և սիրենք զիրար:

ՍՕՖԻԱ, 22 փետր.

Աղբըսանդրայէն թունուղ ճամբորդութեան ժամանակ կը Ափրիկեան Տրիպոլիս հանդիպեցայ, հետեւեալ տնտիս եղելութիւնն իմացայ:

Պոլսեցի Բաֆայէլ անուն 45 տարեկան Հայ մը՝ որ 12 տարիներէ ի վեր հոս կը գտնուի. ծնյւ ու անհարաւայական կեանք կը վարէր, իր մտաւորական մէջ անկի յառաջանալով, իրեն համարադրող կառավարութեան պաշտօնէն կը յարի և անոնց յորդորներէն բախկերտած յանձն կ'առնէ խաղաղութեան կրթութեան իրաւունքը: Բայց անոնց իրենց անհոգիութիւնը կը խախտէր և անոնց յորդորներէն բախկերտած յանձն կ'առնէ խաղաղութեան կրթութեան իրաւունքը: Բայց անոնց իրենց անհոգիութիւնը կը խախտէր և անոնց յորդորներէն բախկերտած յանձն կ'առնէ խաղաղութեան կրթութեան իրաւունքը:

ՍՕՖԻԱ, 22 փետր.

Քեօսթէնէն Ազգ. փայտարանին չէնք միջոց իր տեղեկագրէ. նոյ. 9ին Հրէից ասն ըլլալով, օրուսն պարտաւորեալ ճանաչողութիւնը իրենց հանդիպեց տառապի ժամանակով մը անցնելու համար կ'որոշեն մի նոր քրիստոս գտնել չարաբանաց արարողութիւն մը կատարելու համար: Երբեք անոնց անունը մը 30 ֆրանքի վարձու խոտու՞մ մը առնելով այդ չարաճիւղի հրէաներէ կ'առաջնորդուի որպէս Ք. Գալիլէան, ուր կ'ըսկի չարաճիւղ արարողութիւնը:

Այս նոր-քրիստոսը չիքնալով տուկալ իր վրայ կատարուած չարաբանաց, կ'արձալէ չարաբաններու, որ թողութեան ընկն իրեն ստիպողական պէտք մը կատարելով վերադառնալու պայմանաւ: Այս անտիպուն ու ինքն թրիտուր դուրս կ'ընէ ու կը սկսի փախիլ: Հրէաները կը հալածեն զայն բռնելու համար, ուրպիսի նոր քրիստոս օգնուի թէն, օգնուի թէն կը պրտայ, ու փողոցի պահակաւորի մը կ'ազատէ զայն: Նոր քրիստոսը որպէս վարձը ստանալու համար

դատ կը բանայ Հրէից դէմ, որոնցմէ անոնք բան ֆրանք ստանալով իրաւաւորութեանը կը վերանայ դատաւարութիւնը: Թշուառական Հրէաները խոտուցուած 30 ֆրանքը ամբողջապէս չտալու իրաւունք ունին, զի անճարակ քրիստոսը չարաբանաց արարողութիւնը լոյ. րովմէն տանելու չէր համարու՞մ՝ փռէ գտակ դնելու անկաւորող ըլլալով:

Քեօսթէնէն Ազգ. փայտարանին չէնք խորհուլ վիճակ մը ունենալուն՝ կատարութիւնը վիճակը զայն, որպէսզի փառն մը չպատահէ:

Ստուգի տեղեկին ազգայինք ու հասարակ Ազգ. հաստատութիւնը ան ձեռնարկութեանց առթիւ ունեցած հորձանքիւնն ու եռանդնին չենք կրնար ուրանալ. սակայն ժամանակէ մը ի վեր դիմար չհասկնալու անընդատ դրութիւն մը առաջ եկած է, որով մեր պատ. թաղ. խորհրդով անհոգիները իրենց մէջ չեն կրնար համաձայնութիւն մը գոյացնել, վարձարանը վերանորոգելու կարելի չի խնդրուի մէջ:

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԽՈՇՈՐ ԶԵՆՈՒՄ ՄԷ

Նախընթաց տարուի վերջերս Ղոնտոնէն Լէյտի Սօֆիայի կողմէ 19 հազ հանդերձներ ուղարկուած էր Ռուսաստան ապաստանող կարօտ Հայ գաղթականները: Այս հազուստներու բախուածին պատճառով յաճում էր պ. Տաքէսեան անուն անձի մը, որուն հասցէին միայն ուղարկուած էին հանդերձները: Մանով Հայ մը տեղեկ պ. Տաքէսեանի կեանքին ներկայ և անցեալ պատկերներուն, փութեց անոյ. դեռ պատահած ուղարկութիւնը հրախրել այս գործին մէջ, որը անուղղակի վերաբերութիւն ունէր գնահատման նոյն միջոցին տեղ ուղարկուած նըպատներու բախուած իր միջոցաւ կատարուելուն պատճառաւ:

Դեռ անոնք իրեն չուղարկուած ու չյանձնարարուած գործի մը մասնակցութիւնը ստանձնելու անկարողութիւնը յայտնելով, եղած գիտումը մերժեց ու գործը մնաց միայն պ. Տաքէսեանի, որն որ առաջին անգամ իրեն ներկայացող քանի մը հայերու քանի մը կտոր հանդերձներ տուաւ. սակայն ի վերջոյ գիտող շատ մը կարօտ Հայեր ձեռնուեցին ճամբու գործաւ, առաքելով թէ՛ զրկուած լաթերը մեծ մասամբ կանացի հանդերձ ըլլալով, երկվարկերու չէր կրնար տալ: Եւ թէ այս մասին նամակ գրելով ուղարկող հաստատութեան, անոր հաւանութիւնը խնդրած է, որպէսզի զայն վաճառելով, գոյացած գումարը վերստին բաշխէ Հայ կարօտները: Նոյնպէս կը յաւելու ըսել թէ՛ պէտք է պատասխանին սպասել, քանզի առանց զայն ընդունելու. բաժն մը չպիտի կրնար ընել:

Շատ անգամներ, բաղմամբ կարօտ Հայեր, իր ընկալած պարտքին զրան առջեւ խոնուած՝ յուզումներն ու արժանիքներ հանցնին. սակայն նա անողորձ նամակին պատասխանին ըստպանել կը յայտարարէր:

Երկու ամիս առաջ Սօֆիայի ոստիկանութեան Տրիպոլիսի կողմէ հրաւիր կուգայ տեղեկ ծանօթ Հայ մը որ ինչեւ պայտատներին երթայ երկու Հայ ընկերներով ոստիկանագետին ներկայանալու համար:

Ոստիկանագետը անոնց կը հաղորդէ, որ ինքը՝ լուկան պտուած տան հանդիպած է վաճառելի հազուստներու, որոնց զոգոյ ըլլալուն զորուոր կտակածներ ունենալով, զանոնք գրաւելու փորձուտուած և ոստիկանատու իրաւագրած է: Կը յաւելու նաեւ թէ՛ վաճառող մարդը հարցաքննուի թե՛ն ինքնակրկի, նոյն կողմէն տեղեկ. կարօտ Հայերու բաշխուելու համար, Տաքէսեան անուն անձի մը ուղարկուած ու յետոյ նոյն մասնաճիւղի հաւանութեանը Տաքէսեանի կողմէ իրեն ծանուած ըլլալուն պատասխանը ստացած է: Միեւնոյն ժամանակ, պ. ոստիկանագետը կը յաւելու ըսելով, որ վաճառող յոյսի ըսելն անոր յայտարարութեանը հաստատող նամակ մըն ալ գրաւած է, որ Տաքէսեանի ստորագրութիւնը կը կրէ և զոր անոնց ալ կը ներկայացնէ: Պ. Տաքէսեան՝ այն կ'առնալով խնդրած էր հանդերձները գնող յոյսին, որ փութով պայն փաճառէ ու գոյացած գումարը իրեն զրկէ: Ի վերջոյ արժանահաւատ անձերու տուած տեղեկութիւններէ կ'իմացնուի թէ՛ աս գրաւուած հազուստներն իրեն զատ. պ. Տաքէսեան 250 կտոր (թօթ) կերպասեղէն ալ կ'առնաւ. ծախած ու գրաւող գնած է:

Այս խնդիրը իր մանրամասնութեամբ տեղեկագրուելով խորհրդական Լէյտի Սօֆիայի, խորհրդով պաշտօն կարգադրութեան մը պատասխանը:

Այս խնդիրը իր մանրամասնութեամբ տեղեկագրուելով խորհրդական Լէյտի Սօֆիայի, խորհրդով պաշտօն կարգադրութեան մը պատասխանը:

Լէյտի Սօֆիայի նախագահ Տիգրէն հիւանդ ըլլալով. խորհրդ կարգադրութիւնը հայտարարուելով ընկերութեան մը կը յանձնէ, որը որոշում կուտայ հազուստներու հայ կարօտները բախուելու: Բայց կ'երեւի թէ ոստիկանութիւնը անգլ. դեռ պատասխանը գիտած ու ըսած է թէ՛ Աթէնքի մէջ Հայ կարօտեալ չգտնուելուն, գրաւուած հազուստները պէտք է կրտացի և թեւալիացի գաղթականներուն բաժնել, ասով ոստիկանութիւնը կ'ուզէ Հայ կարօտեալները զրկել հազուստներէ և իրենցներուն տալ:

Ձրկանքը անհերք էր, հետեւապէս կարող ազգայինը մէջ հանգանակութիւն մը բացուելով՝ հեռագրուեցաւ Լոնտոն Ընկերութեան, որուն պատասխան տրուեցաւ որ, Հայ և Յոյն կարօտները բաժնուի: Բայց հազուստները տակաւին ոստիկանատուներ կը մնան: Կատակ չկայ թէ Հայ կարօտները պիտի տուին:

Աթէնքի ոստիկանութիւնը փողոցներու մէջ Հայ մարտիկները շտապեցին համար, «Հայ կարօտները չկան ըսաւ Անգլ. դեսպանին: Մինչ-Հայը՝ վերջին ծայր թշուառութեան մէջ, մարտիկներին ընկու առտիճան շտապեցին:

Թ Ո Ւ Ր Բ ԿՐՈՆԱՓՈՒՆԵՐԸ

Բանի մը ամիս է ի վեր Աթէնք փախուսական թուրքերու ապստամբարան դարձած է, որոնք չկրնար լոկալ ճնշող կառավարութեան երկար ժամանակ, ինքզինքնին ծածկաւորած արտասահման նետած են: Անոնցմէ շատերը՝ միլիտարիզմ օրինաւորութիւնը ընդունեցին:

Ահա իրենց հին և նոր անունները. Ալեքսանդր Գուստուրու (Քի-Ֆաթմ վէլետի Գաւոր) Կ. Պոլսեցի, երկուստեք զինուորական ճնուր ֆրոնտներէն և զինութեանց, կը պատկանէր ժողով-թուրքերու կուսակցութեան: Աղբըսանդր թուրք յեղափոխականներ, թուրք և յեղափոխականներ, որ առաջինը կը գտնուի Քեօսթէնէն և վերջինը Պոլսեցի, Հայոցն է հետեւեալը:

Domnolai
Oghannes Chakardjian
(Galea moçilor, № 29
(Roumanie) BOUCAREST

Ետեւոր լոյս կը տեսնի «ՆՈՒԱԳՆԵՐ» Ա. ԱՍՄԱՆԻ Գինն է 10 կոպէկ:

Մինչև լոյս տեսնելը կանխիկ վճարողները ճանապարհատուս չեն տալու: Գումարով վճարողները զիջ կը Լ. 10%: Ինչու «Միութիւն» խմբագրութեան:

ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԵՋ ԳՐԱՌՈՒՄԸ ՀՐԱՑԱՆԵՐԸ

Բանի մը ամիս առաջ Գալիսիացիութեան կողմէ Կիպրոս զրկուած հրապարակներ գրաւման առթիւ պ. Կ. Կ. հետեւեալ կը տեղեկագրէ:

Հաւանաբայ մարտասան մէջ գրաւուած հրապարակներ գաղափարութիւնը հրապարակու տեղ ունեցաւ, Յուն. 24ին, որուն ներկայ էին յունական և աւստրիական հրապարակները: Երկու օրուսն զրկուաւորութեան յետոյ գաղափարը 75 ոսկի տուգանքով գաղափարը հայը՝ և 25 ոսկի ալ յոյն նաւապետը, որ առանց մանրիքների մէջ ներկայ հայերու շատ մեծ վրայ գաղափար. իսկ թուրքերը զոհ և ուրախ մեկնեցան: Ընդհանրապէս լոկալ գաղափարները կը թողում այս տակալ անճարակ ձեռնարկի մը ցաւով հետեւանքի վախճանը:

Այս դէպքին վրայ Գալիսիացիութիւնը իր մէջէն երկու անձերը արտաքին իր մէջէն: Բայց արտաքին, անհրաժեշտ և անխորձ անձերու փափակ գործ մը յանձնելը՝ անոր հետեւանք կ'ունենայ:

Վառնաէն պ. Տիոն կը գրէ թէ՛ Ա. Ա. և հաջորդող Մ. Բ. քանի ամիս առաջ Հոն երկրորդ տեղեկ ու ծանուղի կուսակցութիւնն անունով կարգուած խմբին 25 ոսկի առած են վերակազմակալ Հիւ. Կեդրոնի զրկուած համար թէ՛ գնահատած գրաւող նպատակին չեն զրկու, այլ խաղաղութեամբ մարտած են:

Ամերիկայի Մէնթրալ Ֆոլս քաղաքէն պ. Ա. Ա. Մարտիկներ կը գրէ թէ՛ տեղեկ Հայ գաղափար ընկերացաւ: Միութիւնն անունով թանկարան մը հաստատու է, որուն բացման հանդէսը կատարուել է վարչական վարչակազմի նախագահութեամբ թանկարանը գործերու վարչութեան համար ինքն անձերը քաղաքացի հոգաբարձութիւն մը ընտրուած է ներքին հանդիսականներու բուժարկութեամբ: Թանկարանը առ այժմ ունի 50է ավելի զրկու և կ'ստանայ 5-6 թիւթեր:

Գերմանիոյ Վիլհելմսթրիք քաղաքին մէջ պ. Դադարու Մանուկան և իր ընկերները յաջողած են այս օրեւոր Ազգ. գրադարան մը հաստատել: Թանկարանին կը մայրենց այս աղ-

տած ըլլալով՝ Ձեր նամակը անհրաւորակի թնայ. ներողութիւն: Հաւանաբայ պ. Կ. Ձեր համակարգի նամակը ստացանք: Աղբըս, պ. Բաւահատեան Ձեր գրածները արդարային են, սակայն հրապարակութեան անհրաժեշտութիւնը ստացանք. Ձեզմապցի ներկայեանի ընկերը անձամբ պիտի գրէ իրեն: Սմէլէրէֆօ (Սերպ.) պ. Գուրտեան, մեր կարեւոր անկախ պատճառներով պահանջանքի հազիւ մէկ ամիսէն պիտի ստանաւ: Պոլսեցի պ. Չամաւան, զիկտ. թուրքերու է. եթէ չէր ստացած՝ զրեցէր որ նորէն զրկուէր: Չիւստուրֆ (Գեւոր) Գ. Ա. Ձեր գրութիւն ստացանք: Միւլսեցի պ. Մ. Սուրիանեան, քարթիկները Ձեր քարթիկներ յանձնեցին, պիտի գրէ Ձեզի: Բարիկ պ. Ս. ստացանք Ձեր (5) ֆրանքը. ըստ Ձեր խորհրանց Ա. թիւէն զրկու ենք. անուշա ստացած էր: Միւլսեցի Հայ. Գրադարան, ստացանք պատ. նամակները հանդերձ բաժնեկիւնով, մարտ ամիսէն սկսեալ կը զրկուէր թերթը: Միւլսեցի պ. Ս. Ա. Գերմանիան, Ձեր գրութիւնը ստացած ենք զգաւարանով 15թր թիւը սպասած է: Պոլսեցի պ. Տիոն-Թէոս, Ձեր նամակը ստացանք, վերտուած անձերից զրկուէ 8-10 ամիս պատճառով ուշանալուն ներողութիւն: Կալիֆթա պ. Յ. թ. կը ցաւինք որ, Ձեր խնդրածը Չամաւան ամիս մը վերջը պիտի կրնանք զրկել. Ի մտոյ մանրամասնութիւն կը գրենք Ձեզի: Բարիկ պ. * * Չարմանայի է որ, երկրորդ նամակները չտու սցանք: Արդեօք մեր զրկանքները ձեռքերից չեն հասնին. համեցէր զրկու մը:

Պ. Բաւահատեանի հասցէները խորհրդ պարտին ուղարկութիւնը կը հրապարակ, որ առաջինը՝ կը գտնուի Քեօսթէնէն և վերջինը Պոլսեցի, Հայոցն է հետեւեալը:

Domnolai
Oghannes Chakardjian
(Galea moçilor, № 29
(Roumanie) BOUCAREST

Ետեւոր լոյս կը տեսնի «ՆՈՒԱԳՆԵՐ» Ա. ԱՍՄԱՆԻ Գինն է 10 կոպէկ:

Մինչև լոյս տեսնելը կանխիկ վճարողները ճանապարհատուս չեն տալու: Գումարով վճարողները զիջ կը Լ. 10%: Ինչու «Միութիւն» խմբագրութեան:

ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԵՋ ԳՐԱՌՈՒՄԸ ՀՐԱՑԱՆԵՐԸ

Բանի մը ամիս առաջ Գալիսիացիութեան կողմէ Կիպրոս զրկուած հրապարակներ գրաւման առթիւ պ. Կ. Կ. հետեւեալ կը տեղեկագրէ:

Հաւանաբայ մարտասան մէջ գրաւուած հրապարակներ գաղափարութիւնը հրապարակու տեղ ունեցաւ, Յուն. 24ին, որուն ներկայ էին յունական և աւստրիական հրապարակները: Երկու օրուսն զրկուաւորութեան յետոյ գաղափարը 75 ոսկի տուգանքով գաղափարը հայը՝ և 25 ոսկի ալ յոյն նաւապետը, որ առանց մանրիքների մէջ ներկայ հայերու շատ մեծ վրայ գաղափար. իսկ թուրքերը զոհ և ուրախ մեկնեցան: Ընդհանրապէս լոկալ գաղափարները կը թողում այս տակալ անճարակ ձեռնարկի մը ցաւով հետեւանքի վախճանը:

Այս դէպքին վրայ Գալիսիացիութիւնը իր մէջէն երկու անձերը արտաքին իր մէջէն: Բայց արտաքին, անհրաժեշտ և անխորձ անձերու փափակ գործ մը յանձնելը՝ անոր հետեւանք կ'ունենայ:

Վառնաէն պ. Տիոն կը գրէ թէ՛ Ա. Ա. և հաջորդող Մ. Բ. քանի ամիս առաջ Հոն երկրորդ տեղեկ ու ծանուղի կուսակցութիւնն անունով կարգուած խմբին 25 ոսկի առած են վերակազմակալ Հիւ. Կեդրոնի զրկուած համար թէ՛ գնահատած գրաւող նպատակին չեն զրկու, այլ խաղաղութեամբ մարտած են:

Ամերիկայի Մէնթրալ Ֆոլս քաղաքէն պ. Ա. Ա. Մարտիկներ կը գրէ թէ՛ տեղեկ Հայ գաղափար ընկերացաւ: Միութիւնն անունով թանկարան մը հաստատու է, որուն բացման հանդէսը կատարուել է վարչական վարչակազմի նախագահութեամբ թանկարանը գործերու վարչութեան համար ինքն անձերը քաղաքացի հոգաբարձութիւն մը ընտրուած է ներքին հանդիսականներու բուժարկութեամբ: Թանկարանը առ այժմ ունի 50է ավելի զրկու և կ'ստանայ 5-6 թիւթեր:

Գերմանիոյ Վիլհելմսթրիք քաղաքին մէջ պ. Դադարու Մանուկան և իր ընկերները յաջողած են այս օրեւոր Ազգ. գրադարան մը հաստատել: Թանկարանին կը մայրենց այս աղ-

նիւ և հայրենասէր երիտասարդներու համակրելի ձեռնարկին:

Նճանագէս Ամերիկայի Ֆիլէպպիք քաղաքին Հայ երիտասարդութիւնը հաստատու է գրադարան մը, որ մեծ յոյս կը խոստանայ ապագային: Իցիւ թէ՛ այլապէս լոյսն անհրաժեշտութիւնը գրուած Հայ գաղափարներ անտարբերութեան խոր քննն սխափելով, այն համակրելի երիտասարդաց օրինակին հետեւին:

Հ Ե Ր Ռ Ո Ւ Մ

Կարգադրու «Միութիւն» խմբին մէջ գրած իմ չօրս, այսինքն Կերկեսեանի սպանութեան մասին, կը փութամ քանի մը տողով թէ՛ Ձեր խմբագրութեան և թէ՛ ընթերցող հասարակութեան յայտնել, որ իմ չօրս սպանողները ոչ թէ Հնչակեաններն են եղել, այլ Դանիակեաններն: Պատրաստ եմ փաստերով ապացուցանել, ցոյց տալ սպանողներին և աղբիւրը (եթէ անհրաժեշտ պէտք զգացուի): Իսկ ինչ վերաբերում է Նազարեկեանին, նա միայն զամայն անպարտ է. և վ. Յ. ստորագրողը պարզապէս սխալում է այդ յօդածի մէջ:

ՄԻՋՐԱՆ ԿԵՐԵՎՅԵԱՆ

Դալիթ, Յուն. 7, 1898

ԲԱՌԳԻՐ ԳԱՂ. ԵՒ ՀԱՅ

ԳՈՐՆԱԿԱՅ ԿԻՊՐՈՍԻ

Յ օրին է

ՀԱՅՐ ՍԻՄԵՆ ԵՐԵՄԵԱՆ

Այն բաղադրը կը խօսի աղաք հարաւ լեզուով և գործնական ոճով ԲՅՅԻԿԵԱՆ, Վերաբերութեան, Առողջապահութեան, Զարաբարութեան, Բնաբանութեան, Գիտելի, Դեռերու, Բնական պատմութեանց, Աստղագիտութեան, Երկրագործութեան և այլ գիտութեանց վրայ:

Այն գործը պիտի լրանայ 50 ութանգ թերթերու մէջ: Երաբանիք թերթի բաժնե

Որբերի արհեսակից և հայրենա-
կիցներս, եթէ առաջարկիս համա-
կերպիք և կարող վարչութեան մը
տակ գործելու ազատսիրտութիւնը ու-

չադորութեան առեւել սա ամենակարեւոր պարագան: Երբ մինք բաղադրաբար նոր մարմին մը ընտրենք, և մեր վարչութեան զինք անոր յանձնենք, այն ատեն ո՞ր կը մնայ մեր կուսակցական աշխարհածանօթ անունը: Ո՞ր կը մնայ մեր միշտ և հիմա ձեռք բերած գիշազնական համբաւն: Ո՞րը կը մնայ մեր սկսած նշանաւոր դործոց չարտակութիւնը, և ո՞ր կը մնայ մեր ապագայ փառքը, որուն համար մեզմէ շատերը չարաչար սեռան և մենք ալ ի հարկին թողարկում մեռնելու պատարան ենք: Բոլոր աշխարհ մեզ յիմար չալ՝ տի անուանէ, երբ տեսնէ որ մենք այլատեսեցաք վարձքն ու փառքը ուրիշները առին: Շատ կ'աղաչենք. պարագան խիտ փափուկ է, ներդրամութեանը նկատողութեան առէք մեր այս խոնարհ աշխարհը, որ մեր ամենուն կենաց միակ խնդիրն է այս:

— Կ'ընդունիմ թէ զուր սխալ կամ ուղիղ միծամծ ձեռնարկներ ունեցաւ և ձեզմով է որ դիւանագիտութեան մէջ Հայ Յեղափոխութիւնը իր գոյութիւնը պարծանօք անուանեց: Եւ եթէ վաղ կամ անգագայ այս առթիւ մեր Հայրենացի ու Ազգէի փրկչական մի լինի, անուարանալի է թէ այն ձեռ ուսիր, սիրող և արիւն արժանի պատկան պիտի ըլլայ. զոր եթէ որ ուրանայ, ամանակակից անաչառ պատմութիւնը բացարձակօրէն պիտի յայտարարէր զայն. այսու ամենայն լուրջ խորհրդածութեամբ պէտք է ընդունինք թէ՛

Ա. Ձեր ձեռնարկը ըստ ամենայնի անկատար է և զանի չարունակելու համար կատարելագործել պէտք է ստուար զինուորութեամբ, ազգամաքիտական առաջնորդութեամբ, դրամական անկարողութեամբ և ըստ ամենայնի վստահելի միջոցներով:

Բ. Մէկ դրօշակի, մէկ հրահանգի և մէկ անուան տակ գտնուիր:

Գ. Այս առաջարկութեամբ ո՞չ միայն ոգինչ էք կորսնցնիր, այլև Հրեշտակ Հնչակ և Իրօշակ Իրօշակ միաբալ պնէ՛ — Հնչակը օրակայան — անուամբ մկրտեալ մի նոր միացեալ և բարեխառնակ ազատ վարչութեան մը տակ դռնուիլ այնպէս. ինչպէս որ դորաբաժնի մը հրամանատարը կը փոխուի: Բայց դորաբաժնի նոյնը կը մնայ իր անուամբը, իր կազմութեամբը ու իր գործունէութեամբը: Իոքր թէ և դժբախտաբար բաժնուած, Բայց կազմեալ մէն մի փորձի բանալիներ էք: Եւ եթէ միանաք և ժողովրդական ահադին հառնաք զայ ու ձեզի խառնուելու, ձայնարտագէս Հայ անուան արժանի ահարկու բանակ մը կը լինիք, որով ձեր հրամանատարը ձեզմով գործելով՝ քակականա՛կ իր լաղոր մէք սըրբազան նպատակին հասնիլ. ըսել է այնիգէն ալ դուք, մերձին ալ դուք և ձեզ աշխկից Հայերն պիտի ըլլաք Հայ. րենեաց իրկիլէն ու անմահ հերոսները:

— Ուղիղ բանաճարութեամբ բաբարօրեցք մեր ունեցած առանձին առանձին մասնօժմէրը. Բայց նեհեցէք ըսել թէ որովհետեւ չէք վերանորոգիք մեր պետներուն, ի՞նչպէս պիտի վստահիք անոնց, որք փորձեալ և վստահելի չեն. մի գոցէ յետինն շարքան գառապին ըլլալ:

— Պէտք է այդպէս մտածել. Եթէ արգարք անփորձ և անփափաքի անձնաւորութիւններ ըլլան մեր ընտրեալ լինելը, Բայց չէ այսպէս. վասնզի մեր ընտրելի մարմինը պիտի բաղկանայ այն անձաւորութիւններէն, որք ըլլան՝

Ա. Յարց անբասիր:

Բ. Հարցում թեան բնաւ անկարօտ:

Գ. Աղբային անպատեանք նուիրատուութեամբ բարեհամբաւ:

Գ. Փառքով ու պատուով քաջածանօծ:

Ն. Բաղարադիտական հմտութեանց ու յարաբերութեանց մէջ շնչոտեան ծնանաորութիւնը:

Բացադասութիւն:

Դ ՝ «Անբասիր» ասկէ աւելի վատահոգիան արժանի ի՞նչ հանգամանք կայ, որ նոր հետեւեալն է:

Զ ՝ «Հարստութեան անվարձ» խորհէ անգամ մը յարադրական ի թէ իրականօրէն որքան յարուստ մը, անանանդ Գ. յօրուածի տրամաբարութեամբ մեծացուած ռուխարատութեամբ Հարստեայ անձ մը բընաւ պէտք չզգար հիւնգով, տասնով թողվում աղքատին պահակէն դրամ չըրթին:

Յ ՝ «Փառքով ու պատուով քաջածանօծ» այս ալ բնէ է թէ, այն անձը ի թէ՛ նոր փառքի ու պատուի փափաքն ալ ունենայ, հարկեցուցիչ է:

Ը ՝ «Բաղարադիտական յոյսով անհնաւորութիւն» հարկ ան-բաժնետէ յեղատիրական գործին մէջ, առանց որչա՞ռ միայն յեղատիրութիւնը օգտուար չըլլար. այլ կարի ցաւակն ու յիմարական: Արդ՝ ո՞վ որ երգունաւ անհնամոխի մը պէս առաջարկս մերժէ, այնպիսին Ազգին բացորոշ իրշնամին է:

Որբերի արհեսակից և հայրենա-
կիցներս, եթէ առաջարկիս համա-
կերպիք և կարող վարչութեան մը
տակ գործելու ազատսիրտութիւնը ու-

նենար, ձեր սրբազան հեռանալը այս-
տեղից հեռու կ'ըլլայ առիթ խնամ, առե-
լի կանոնադրու և առիթ զօրաւոր, որն
որ եթէ յուսացուած բարիքը չարա-
գործէ, գոնէ Ազգի միասնակար չըլլար:
Մին, սիրեցեալ Հայրենակիցներս, դե-
րասանական հագուստները հանեցէք
և միտքեան արտաբայը հանդիման հա-
գէք ու ձեր անկեղծ հայրենասիրու-
թեան հետ թորեցեք ձեր անձնուէր
քաջութիւնը, որ թէ՛ մահուան և թէ՛
կենդանութեան մէջ պիտի ունենայ
իր պատմական փառքն ու պատիւը:

Ահա՛ ձեզ իմացուցուցի խորհու-
րու և համակերպելու. եթէ Ազգի
փրկութիւնը կը սրիք ի բոլոր սրտէ:
Դեռանք կը փակեն, ի հարկին
բանալու խոստամբ:

Սպաւոր ծարհատ

ՈՎ Ե ՍԵԾԸ

Առտուն կանուխ կ'ըլլոյն
է որ կ'ուզէ ինքզինքը
մեծ հաշակել (Առ. Ժող.)

Հայաստան չորիւրեւ յախարար-
ներ ու գիւհապահներ սկսած են
բազմաթիւ մեծ մէջը: Անեն գլխէ ձայն
մըն է որ կ'ընէ, արտաբայ կարգի ի-
րարանցում ու տեսնող գործունէու-
թիւն! ամենքն ալ խելիք ու տա-
ղանքի շոտարաններ դարձած լրա-
գրական արժեքով կը փութանք Հա-
յաստանն ապառնել, անհամար հրա-
մանատարներ կան, բայց զին ի ձե-
ռին թշնամոյն դէմ կ'ուզող չկայ...
Ասոր վախճանը կամ եղբակցութիւն-
նը—գէթ, յուսախարութիւնը:—

Մեր տունը քաղաքը ամենամեծ
թշնամոյն այն անիւնը, ուսանա-
պատանութիւնն ու ցուցամուրու-
թիւնը, զմեզ կորստանալու դուռն ա-
ռաջնորդելու ետեւ դեռ չենք խելար-
տիր ու սխալիք, և կուրբար կը
շարունակենք անել ուղին, տխուր
խոստովանութիւն, բայց իրականու-
թիւնը այն է... Տեսնուած բան
է որ տեսնուած ու անփորձ գործունէու-
մը յոյսով ու օգտակար արդէնք ար-
տաբեր: Մեր այս թշնամացած վի-
ճակը դարձանալու միակ և գլխաւոր
պայմանն է որ փորձառու, գիւհա-
պատանութեան հմուտ, հայրենասէր ու
փառահիմն անձնաւորութիւններ գոր-
ծին զմեզ ձեռք առնեն, ու գործին մէկ
գործակող մէկ ուղղութիւնով և կազ-
մին «Հայ Յեղ. Միութիւն»ը: Ու քա-
նի որ այդ «Միութիւն»ը առժամա-
նակապէս կառավարութիւն մը պիտի
լինի, նոր կազմակերպութեան կու-
սակցութիւնն անուն տալու չէ. քան-
զի կրնայ ըլլալ որ ուրիշ տարբեր կու-
սակցութիւններ ալ ծնին: Միութիւնը
իրաւորութեան յետոյ, ոչ որի իրա-
ւունք տալու չէ ուրիշ կազմակեր-
պութեան մը հիմը դնելու, հակա-
ռակ պարագային եթէ կրնայ մէկը
համարաւոր տարբեր կազմակերպու-
թիւն անապ ընել և կամ կեղծ տու-
սերով դրամ շորթել անմիջական կեր-
պով այդպիսիները մահուան դատա-
պարտութիւն, որովհետեւ մեր մէջ յե-
ղափոխական նորանոր կազմակերպու-
թիւններ հաստատուել նորանորութեան
կարգ մտցած է, բայց չենք կար-
ցնել թէ՛ մինչև ցարդ գոյութիւն
ունեցող կուսակցութեանց որ մէկին
ուղղութիւնն ու գործունէութիւնն ու-
նեցած է իր գրական արժէքը:

Արտասահման գաղթիկ ամեն մէկ
Հայ կ'ուզէ ինքզինքը յեղափոխական
հաշակել. մինչդեռ տակաւին օյեղա-
փոխութիւն» բառին իսկական նշա-
նակութիւնը չեն հասկնար և պոռո-
տախտութեանով, դրամաբանութիւնով
օղակն պատերազմ կը մղեն: Ոմանք
ալ յեղափոխական բառը գէշը մը ը-
րած՝ ժողովուրդը կը չհաղորդեն:
Ճշմարիտ ու անկեղծ յեղափոխա-
նը որ պատրաստ է արդէն զին ի
ձեռքն պատերազմի դառնալ վրայ իր
արեան վերին կաթիլը թափելու վա-
սըն Հայրենիքի ազատութեան, այդ
յեղափոխական անունը արարող
դասակարգիւն պատճառով անհամա-
բերի ու լքուած կը մնայ:

Վերջերս գոյութիւն ունեցող քանի
մը թիւթիկ միջին ձեւ Հայրենա-
սէրներու պէս «Զօր սոսկ-պահպանու-
ղական» կ'ուզէ ինքզինքը յեղափո-
խականները ձգելով, յեղափոխու-
թիւնը կը քննադատեն. առանց բա-
ցառութեան կամ խղճահարութեան:
Այս տեսակ Հայրենասէրներու թիւը
հետզհետէ կ'ստատարանայ և յեղա-
փոխական ստորնայուցիկ կը դառ-
նայ: Այս կեղծոտ արարածներն ու
ստորաբար սողունները մարելու և
յեղափոխական զարկը բարձրացնել-
ով իրաւունքի դատի պատգամա-
թեան կուր շարունակելու միակ մի-
ջոքը Միութիւնն է, և անով պիտի
կրնանք հասնել մեր ըզձայն ազատու-
թեանը: Ու մինչև որ հայրազատ մի-
ութիւնով յեղափոխութեան հիմը չի
հաստատուել այս իրաւնակ դրութիւ-
նը վերջ չպիտի գտնէ: Կուսակցու-
թիւնները իրենց այս բաժանելով վի-
ճակին մէջ չեն կարող նշանակիչ ոյժ
մը դրացնել և նպատակի հասնել,
ափ մը ժողովուրդ որ ունի իր մէջ
«Դաշնակցական», «Նաղարեկական»,
«Արիւնդական» ու «Իրմենակական» կու-

սակցութիւնները արդեօք ի՞նչ պիտի
լինի և ո՞ւր պիտի հասնի իր վախ-
ճանը: Մեր մէկ երկիր կամ ժողովուրդ
ունի այդքան կուսակցութիւններ, կը
նմանինք այն բանակին, որ պատե-
մադրի գաղտին վրայ կուռող զինուո-
րէ առելի հրամանատարներն ունին:
Մենք այժմէն մանուածապատ հայու-
նեւու մէջ մ'ըրթանք՝ չենք կարող ո-
րոշ միտք մը տալ թէ՛ այն երկիրը,
որուն տակաւին տիրացած չենք բա-
նի՝ իշխողները պիտի ունենանք: Ոմանք
զիս կ'ըստեն, ինչպէս իրենց արդիւ-
րութիւնը թէ՛ բանաւոր է մի քանի
կուսակցութեանց գոյութիւնը՝ որ-
պէսզի առանձին առանձին գործերով
ազատութեան իրաւորմամբ փութա-
ցնեն: Ինչ միտքութիւն, որ այսօր
փորձելէ յետոյ զայս չեն առնել: Ի՞ն-
չանապիտութիւնը մեր մասնակի շար-
ժումներուն կարեւորութիւնն չտալէն
զատկաւ, «ան շխտական» փութա-
բար ու քրտախաղիկը՝ անուանե-
լով միտքը Հայ յեղափոխականները,
թշնամին կը շահի. միշտ մենք կը
տու մենք: Ժողովուրդը տեսնելով կու-
սակցութեանց անմիաբանութիւնն և
իրարու դէմ ունեցած ատկութիւնը,
ալ ի՞նչ արտով կրնայ իր ազակցու-
թիւնը նուիրել յեղափոխութեան, չէ
որ նա անթիւ գործեր տալէ, ու ա-
ւելորմներ կրնէ յետոյ անարդիւնք
և անյոյս կը մնայ:

Կուսակցութիւնները փութալով ի-
րենց ցրուելու ոյժերը ամփոփելու և
թշնամոյն դիմաց ելլելու. զիրար կոր-
ծանելու կը ջնան, մինչդեռ մեր սի-
րելի Հայրենիքը աւերակներու կոյտ
մը կը դառնայ բարբարոսին ճիւղա-
յին վայրագութեան, խաղաղասէր
ժողովան հայը անբոյն թշնամի մը ե-
ղած կը ձգէ պապականութեան օձախը
ու կ'երթայ ապաւեն ինտուէլ օտարու-
թեան մէջ, իսկ ծնողախորոյս մատաղ
որբերը օտարներու ձեռքով հաւա-
քուելով օտար յարկերու կամ երկր-
ներու մէջ կը խնամուին: Եւ այս
անհղ ճաղակները երբ ալ ազգի
ոգով կրնուին ու մեծան ինչ օ-
գուտ էրնան ունենալ ազգին, անոնք
հայութեան ցանկելու կորստելով մեր
ապագայ սերունդը կը փնանայ որուն
արդիւնքը կը լինի աղաւթնում:

Հայրենի երկրէ՛, հասած գրու-
թիւններու արեւալոյս պարունակու-
թիւնները քստմնելի ու զարհուրելի
են: Կոտորածներէ ազատուողները
բայցէն մեռնելու ատարձանին հա-
մած, արտասահմանի եղբայրներէն
օգնութիւն կը հայցեն. «անթի ինք»
աղաղակ մըն է որ կը գայ ամէն մէկ
կողմէն:

Թող յսնի կուսակցութեանց վա-
րչելները և քննեն իրենց սիրտին ու
զգացումները և ըստ այնմ շարժին,
վատագ ըլլալով որ եթէ այս գործիւ-
նը շարունակէ Հայաստան պարագլու-
նը կը լինի Հայ բնակչութեան, այն ա-
տեն ո՞ւր կը մնայ մեր յոյսերու իրա-
կանացումը, բունտար շուտով իր
նպատակին կը հասնի: Եթէ պարոն
վարչելները չպիտի լսեն ժողովուրդին
ձայնը ու պիտի շարունակեն լուսն և
անտարբեր մնալ Միութեան ձայնին,
թող հեռանան ասպարէզէն ու ճանչ-
նալով իրենց ասիկարութիւնը գոր-
ծին զմեզ կարողներուն յանձնեն,
որպէսզի միութեան կուսակցին վրայ
հաստատուի Յեղափոխութեան հիմը,
ալ կը բաւ ազգին քաջաները շա-
համարութեան ու փառասիրութեան
երեսէն:

Պետութիւններն թէ և ունին կու-
սակցութիւններ. բայց գործելու պա-
րագան երբ ներկայանալ ամէնքը մէկ
սիրտ մէկ մարմին՝ միաբան կը խոր-
հին, կը վիճեն ու կը գործեն: Իսկ
մերիւնները... և ինչպէս կարող է
Հայ ժողովուրդը օգտուիլ զանազան
կուսակցութիւններից երբ մէկը հա-
րաւ կը քայլ միւր արեւմուտք: Կու-
սակցութիւնները ազատ երկիրներու
մէջ միայն կրնան օգտակար ըլլալ,
ինչպէս Ֆրանսիան և Ալգիր:

Նախընթաց օրերուն մէջ տես-
նուած թարմ օրինակը աչքի առջին
ունինք (Մակեդոնիայ մէջ թիւթիկը
ձեռքով կատարուած ոճրագործու-
թեանց և վայրագութեանց առթիւ)
Յնչուեցան Պուլկարիներ տեսնելով
իրենց արեւակից եղբայրներու առա-
նապանքները 9 և կուսակցութիւննե-
րը մէկտեղ հաւաքուելով գործի ըն-
կան: Հապա մենք, կուսակցամ-
լութեան անտէր վարարած՝ փո-
խալակ միանալու իրարու աջ փո-
քելու ետեւէ ենք: «Եւ Հնչակեան հմ
քեզի չիմ օգնիր. դու Դաշնակցական
ես անունը չես կորսնցնել» ինչ
փոյթ Ազգին սպառնացող վտանգին
ահաւորութիւնը:

Ձեզի կը հարցնենք պ. պ. վարիչ-
ներ, ձեր մէջէն «ո՞վ է մեծը»:

Յեղափոխական դատակարգին մէկ
մասը աս դադարներն ունի թէ՛ եթէ
մենք ռուսական քաղաքականութեան
հետեւինք, ալ առելի կը վատթարա-
նայ վիճակին, քանզի Ներսէս Առա-
քակցիկի ժամանակէն փորձառու-
թիւնն ստացանք: Ենթացիկը թէ հա-
կուսական գիւհապատութեան հե-
տեւինք, արեւմտ ունինք նշանակիչ
ոյժ և ստուար թիւ, որ կարող ըլ-

լանք Ռուսիոյ ահ սրիւ. զօրութիւնը
և մեր խնդրին վրայ ունեցած ազդե-
ցութիւնը չեղորայքուի: Այն ճիւղա-
յութիւնը որ չէ կ'ընէ անտեսելի
թէ առանց Ռուսիոյ հաւատարմեան
չենք կարող մեր ազատութիւնը շա-
հիլ, հետեւապէս յաջորդութեան ամե-
նապաշտին պայմանն է Ռուսիոյ սիր-
տը շահիլ: Գիւհապատութեան հմուտ
հայեր գործին մէջ առնել վ, թող ըլ-
լայ որ նա Հայաստանէն մաս մըն ալ
իւրացնէ գէթ կարելու որ մասը ազա-
տուած կը լինի, քանի որ ուրիշ ճար
չկայ: Իրաւ է թէ Ռուսիոյ նպատակն
է Հայաստանը ամբողջապէս կիլել,
սակայն պետութեանց շահերու պահ-
պանումը այդ բանը ընելու թոյլ չի
տալ իրեն, հետեւապէս ճանչնանք
գիւհապատութեան կարեւորութիւնը
և անկիլ օգտուիլ: Եւ առանց այս պայ-
մանին հաղար յեղափոխութեան ար-
դիւնք չունենար, իսկ ու քաջու-
թիւն իրար միացնելով պարագայէն
օգուտ քաղելու է:

Ուրեմն կուսակցութեանց պետե-
րը խնդրին իսկական արժանիքը նը-
կատի ունենալով՝ թող փութան Ազ-
գին օգտակար հանդիսանալ մէկ
ծրադրի մէկ ուղղութեան հետեւելով:

Օրմանեան պատրիարք Հրէանե-
րուն Մէնայի գալը սպասելուն պէս
ձեռքերը ծալած կ'սպասէ որ Սուլ-
թանը ընդհ. ներումով ազատ արձա-
կէ Հայ բանասիրականները, և Ազգին
ստատագիւցներուն վերջ տայ: Սուլ-
թանը կրեական և յունական գոր-
ծերը իրեն դրամաբար ունենալով՝
չուզեր մեզմով զբաղիլ. իսկ նպատի-
ւաբեր իր վեհապետ տիրոջ տհաճու-
թիւն չպատճառելու համար դաբա-
րական պապականութեան ընտելած է,
թէ մի գուցէ կը վախնայ, ինչո՞ւ չի
ջնար իր հօտին ցաւերը միջոցառ-
նել, ինչ է իր գերն ու պարտակա-
նութիւնը, եթէ չէ կարող Հայոց պա-
տրիարքական աղեկցութիւնը ունե-
նալ թող հրամարականք տայ ու հե-
ռանայ ասպարէզէն, Ազգը ժրջան
և երկաթէ սիրտ ունեցող պատրի-
արքի պէտք ունի, որ կարող ըլլայ
դարմանիլ իր տառապանքները:

Արտասահման ՄԵՃՈՒ

Ո՞րք մնացին ու չ'օգտուին...
Ինչ գառան այն խոստումները որ
Թուրքիա (իմա-արիւնարբու, մարգա-
կեր գառան) տարիներ ընթացում
ուց լին մեծ պետութիւններին եւ
մեր նման միւս ճնւած, հարստա-
հարուած իր գաղափարներին զոհ
դնացած աղբերն: Խոստումներ որ
լսողին հաւատացնում ու յուսով էին
տակաւ ապագայ փառքերի միջոցին
երախները... բայց, արդե՞ք այդ
խոստումները լոկ չ'ա տ ա կ ի ու լ-
թ է և ան արդիւնք՝ ցնդող երախն
էին, որ դուրս գալով Համիդի բերա-
նից արիւնատու տառերով արձանա-
գրուած ինչ պետական արձանարու-
թիւններէ մէջ: Բայց, ահա վեց մե-
ծերը մինչև այժմ էլ այդ արձանա-
գրութիւնները ծալած մի անկուն ետ-
տած՝ Հաղիլ երբեմն երբեմն կարծես
երախ մէջ որ է և խօսք արտասա-
նում են այդ մասին ու... լուում:

Օրինակ, ինչպէս վերջերս թիւթ-
իկից երեւում է Ռուսաց Ճարք
առաջարկել և պահանջել է կրե-
տէի համար նահանգապետ, ինը-
նավար իշխան կարգիլ Յունաց ար-
քայորդուն: Արդարեւ ուրախալի է
այդ. սակայն մենք կարծում ենք,
որ դա էլ լոկ խօսք կը մնայ թուրքիոյ
ազգիպատութիւնների չնորհիլ:
Ոտքերն ու խոստումներ... և օ՛,
չատ անգամներ խօսեցին ու խոստա-
ցան Սուլթանն ու վեց մեծերը. բայց
առաջին խօսքերը լոկ միջոց էր լու-
ցնելու աղաւթ մեծերին, իսկ վերջի-
նեին խօսքերն ու խոստումները դը-
րաց հետ և մեր դատը օգը ցնդե-
ցան, որովհետեւ սրանք դէժ մի ան-
գամ ամուր չ'իյնանցին իրենց խօս-
քի վրայ, իրենք իրենց խօսքը չ'ար-
գեցին...
Եւ երբ այդպէս է, էլ ինչո՞ւ մենք
հաւատարմը դրանք. գէթ այժմ մի
կողմ թողնենք այդ ինքնատու մեծե-
րին և մենք ինչնեք միացած ոյժով
ցոյց տանք նրանց, որ մի մէջ կայ
գեռ. եւ բարոյական ոյժ, և այդ ոյժի
զօրութեամբ կարող ենք մեր ցան-
կալի նպատակին հասնիլ եթէ ոչ այ-
սօր, գէթ է գուցէ:

Նրանք ոչ միայն չ'կարողացան ի-
րազօրիւն տալ ու չ'օգտուին, որոնք
մեր միակ պահանջն էր. այլեւ առելի
իրաւաւորեցին մարդկային թաքելի-
նը սխալագործութիւններին ու ոճիւ-
րների մէջ:
Էլ բաւ է. Հայ եղբայրներ, մի
կողմ թողնենք այդ պոխտիկներին,
ի՞նչ իրաւն ու արդար մտքի իրարու
ձեռք. և ձեռք ձեռքի տաւ, գէթ
համարախոսութեամբ մեր գլխի ճարք
առնենք:
Հայ եղբայրներ, համարալի
նինք, հաւաքախոսութեամբ գործելու
և համարալիութեամբ ձեռք ձեռքի տը-

ւած կուենք թշնամու դէմ, կուենք
միացած ոյժով, և հաւատացէք մերն
է՛ յաղթանակը, արդարութիւնը մեզ
հետ է: Չվհասիր Հայեր, մինչև
մեր վերջին շունչ, անպակ փրկանք
թշնամուն, և եթէ վիճակուած է մեզ
կորնչիլ, թո՛ղ ուրեմն պատուով մեռ-
նինք... Եւ թող ապագայ պատ-
մադիրները առելի համադրուած կեր-
պով գոչեն. «ոյժն իրաւունք է...»:
Սակայն, Հայ եղբայրներ, ոյժն իրա-
ւունք չէ. արդարութիւնը միւտ յաղ-
թող է. չվհասիր երբեք. համարալի
լինիք և միացած ոյժով կուենք մեր
դարաւոր թշնամու դէմ՝ ձեռք բե-
րենք մեր փայտայած ազատութիւնը:

Մի անգը յառաջ, միացած ոյժով:

Թաւրիգում վերջերս թրքաց հիւ-
պատախի զրգամար կատարուեցան մի
քանի ձեռքաղակութիւններ, բայց չը-
նորհիւ Սարաճեան վարդապետի ան-
միջական միջամտութիւններին յեղա-
փոխական կարծած խեղճ ու անմեղ
Հայերը ազատուեցան պարսկական խո-
նար բանտերի նկուղների մէջ փոե-
նաց. և կրկին անգամ խորտակեցան
Տաճկալի հիւպատարանի յոյսերն ու
երախները:

Մարաղա, ԱՍՄԱՆ

ՀԱՅՐ ԶԱՐԸԹԱՆ

«Իրաւունք»ի ՉՋրդ համարի մէջ
կը կարգաւոր:

Հաշակար չայասէր Հայր Ծար-
մըթան Գաղղիային՝ կ'ուզում բրած է
իր Հայրենակիցներուն, որ վանի,
Մուշի և Բաղնի կարօտ հայերու օյ-
նութեան ձեռք կարկառուն: Մեծա-
նուն Հայաստանի սոյն կոյումը Սօ-
ֆիայի Courrier de Balcan թերթը հը-
րատարկած ըլլալով՝ արձագանք դը-
տած է Պուլկարի մայրաքաղաքին
մէջ, ուր արդէն այդ նպատակով յանձ-
նաժողով մը կարգուած է հանգստա-
նութեան ձեռնարկած է Courrier de
Balcan թրագրի իմբագրութեան ալ
կ'ընդունի դրամական նպաստներ,
զորս իր սիրահաններուն մէջ հրատա-
րակելով պիտի յանձնէ հանգանակիչ
յանձնաժողովին: Այս առթիւ վառ-
նայի «Ծարժում» թերթն ալ հան-
գանակութեան ձեռնարկած է, ո-
րուն արդիւնքը պիտի զիջէ ի Սօֆիայ
Courrier de Balcan իմբագրութեան:
Թաղողութիւն կը մաղթենք մեր պատ.
պատանակին սոյն ազգասիրական
ձեռնարկին:

Ահա առիթ մըն է աս, որ կը
ներկայանայ արտասահմանի այն բա-
ւթիկ անտարբեր հայերու, որոնք
ձեռքերին ծալած արձագանքներու
մէջ նարկիլ կը քաշեն, երբ իրենց
դրամի խօսք ըլլայ, որու տանք կը-
սեն: Ուրեմն եթէ կ'ուզեն այդպիսի
թշնամ, անթիլ ու միակ որբերու
կուենք փրկել, իրենց դրամական նը-
պատը թող փութան զրկել ի վառ-
նայ, «Ծարժում» իմբագրութեան
եթէ նա՛ Հայ իրենիւն համար վատա-
հիլ չեն նկատեր, թող դիմեն ուղ-
ղակի Հայր Ծարմըթանի հետեւեալ
հասցեին:

R. P. Charmetant
20 rue Regard
PARIS

ԹՂԹԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

... Նմբադիր

Սրբար զայրութէ մը թելադրու-
ած կը զրկուի Ձեզ հետեւեալ երկուող
գրութիւնս, խնդրեմ հաճեցէք գետե-
ղել «Միութիւն»ի մի անկիւնը:
Հաղիւ քանի մը ամիս առաջ վայ-
րաջ թուրք պատանակներու ձեռքին
հրաշով ազատուած վաղապարհացի
մը՝ այս օրերս Հայրենիքէն նամակ մը
քննելու աղաւթ մեծերին, իսկ վերջի-
նեին խօսքերն ու խոստումները դը-
րաց հետ և մեր դատը օգը ցնդե-
ցան, որովհետեւ սրանք դէժ մի ան-
գամ ամուր չ'իյնանցին իրենց խօս-
քի վրայ, իրենք իրենց խօսքը չ'ար-
գեցին...
Եւ երբ այդպէս է, էլ ինչո՞ւ մենք
հաւատարմը դրանք. գէթ այժմ մի
կողմ թողնենք այդ ինքնատու մեծե-
րին և մենք ինչնեք միացած ոյժով
ցոյց տանք նրանց, որ մի մէջ կայ
գեռ. եւ բարոյական ոյժ, և այդ ոյժի
զօրութեամբ կարող ենք մեր ցան-
կալի նպատակին հասնիլ եթէ ոչ այ-
սօր, գէթ է գուցէ:

Նրանք ոչ միայն չ'կարողացան ի-
րազօրիւն տալ ու չ'օգտուին, որոնք
մեր միակ պահանջն էր. այլեւ առելի
իրաւաւորեցին մարդկային թաքելի-
նը սխալագործութիւններին ու ոճիւ-
րների մէջ:

Էլ բաւ է. Հայ եղբայրներ, մի
կողմ թողնենք այդ պոխտիկներին,
ի՞նչ իրաւն ու արդար մտքի իրար